

بررسی میزان انطباق برنامه‌ریزی حمل‌ونقل شهر اراک با اصول رشد هوشمند شهری

بهرامی نژاد، سوگند^{۱*}، ملک‌حسینی، عباس^۲، دانشمند ملایری، فغانه^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، sogand_bahraminejad@yahoo.com

۲- دانشیار علوم جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری دانشگاه آزاد اسلامی واحد ملایر، malekhoseini@yahoo.com

۲- مدرس دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، drfd54@yahoo.com

چکیده

از نیمه‌ی دوم قرن بیستم تاکنون رشد پراکنده و ناموزون شهرها در بعد کالبدی با تحمیل الگوهای نامناسب حمل‌ونقل و کاربری زمین، مشکلات بسیاری را در ابعاد زیست محیطی، اقتصادی، اجتماعی و غیره ایجاد نموده است. از پیامدها و مشکلات پراکنش افقی بی‌رویه شهر می‌توان به افزایش طول و فاصله‌ی سفرهای شهری، انبوهی ترافیک، آلودگی هوا، افزایش مصرف انرژی، کاهش منابع طبیعی و غیره اشاره کرد، که همه‌ی این مشکلات موانعی در برابر دستیابی شهر به توسعه پایدار شهری می‌باشد. بنابراین در پاسخگویی به این مشکلات، مفاهیم و رویکردهای متفاوتی برای توسعه آتی مطرح شده است که یکی از این رویکردهای مهم، رشد هوشمند شهری است. بر همین اساس در این پژوهش سعی بر آن است تا با آشنایی کامل از تئوری رشد هوشمند و بررسی وضعیت حمل‌ونقل شهر اراک به ارائه راهکارهایی برای برنامه‌ریزی حمل‌ونقل شهر اراک مبتنی بر اصول رشد هوشمند پرداخته شود. در این پژوهش برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی (استفاده از روش رگرسیون) بهره گرفته شده است که داده‌های آن از طریق ۳۸۴ پرسشنامه در سطح شهر اراک جمع آوری شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که توسعه سیستم حمل‌ونقل شهری تأثیر مثبتی بر بهبود وضعیت آلودگی هوای ناشی از وسایل نقلیه موتوری دارد، هم‌چنین اجرای برنامه‌های رشد هوشمند در زمینه حمل‌ونقل بر ارتقای کارایی سیستم حمل‌ونقل، کاهش حجم ترافیک و سفرهای درون‌شهری تأثیرگذار است.

واژه‌های کلیدی: رشد هوشمند، برنامه‌ریزی حمل‌ونقل شهری، حمل‌ونقل عمومی، توسعه پایدار، شهر اراک.

۱- مقدمه

یکی از مهم‌ترین موضوعات در شهرسازی امروز، موضوع رشد سریع جمعیت و به تبع آن گسترش شتابان شهرها می‌باشد. گسترش افقی شهر پدیده‌ای است که در نیم قرن اخیر نه تنها در کشورهای توسعه یافته بلکه در کشورهای در حال توسعه نیز اتفاق افتاده است. این پدیده همراه با رشد جمعیت شهری و افزایش تمایل افراد به استفاده از وسایل نقلیه شخصی، معضلات بسیار زیادی مانند تراکم ترافیک، افزایش مصرف بنزین، افزایش طول و فاصله سفرهای شهری، آلودگی هوا، تخریب و آلودگی منابع آب و غیره را به دنبال داشته است. در پاسخگویی به این مسائل و مشکلات، مفاهیم و رویکردهای جدیدی برای توسعه‌های آتی مطرح گردید که یکی از آن‌ها رویکرد رشد هوشمند^۱ است. رشد هوشمند یک تئوری برنامه‌ریزی شهری،

¹ Smart growth